

(22)

Total No. of Questions : 9+9+9] [Total No. of Printed Pages : 8
[1126]

**Master of Arts IIIrd Semester (0309)
Examination**

2671

ECONOMICS

(Opt. (ii) : Economics of Industry-I)

Paper : MAECO-303 & 304

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- Q. No. 1 is compulsory and students are required to answer 10 questions from it; each question carries 2 marks. Apart from question I the students have to attempt 4 more questions, selecting *one* from each Unit; each question carries 15 marks.

Unit-I

- (i) Active owners
- (ii) Minority control of modern corporation
- (iii) Separation of ownership from control
- (iv) Relative measures of sellers' concentration
- (v) Importance of HHI index

-304

(1)

Turn Over

- (vi) Product differentiation and Barriers to entry 5.
- (vii) Conglomerate Mergers
- (viii) Horizontal merger and sellers' concentration
- (ix) Two elements of market structure that indicate monopoly power 6
- (x) Contestable markets
- (xi) Collusive conduct
- (xii) Two factors that hinders collusion
- (xiii) Sub-optimal capacity and productive inefficiency
- (xiv) Two measures of optimal capacity
- (xv) Sellers's concentration and profitability

Unit-I

2. Discuss the equilibrium in Baumol's model and explain why it differs from the profit maximizing equilibrium
3. Critically discuss Williamson's model of maximization of expense preferences.

Unit-II

4. Critically discuss different measures of sellers' concentration.

5. Define economies of scale and explain how they define higher sellers' concentration.

Unit-III

6. Discuss Dominant firm's behaviour in terms of the limit pricing strategy.

7. What is the role of Advertising ? Critically discuss the Dorfman-Steiner condition of optimal Advertising.

Unit-IV

8. What is allocative efficiency ? Why profitability leads to allocative inefficiency ? Discuss the measurement issues.

9. Discuss productive efficiency, and factors that leads to productive inefficiencies.

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। जिसमें से दस प्रश्नों के उत्तर हैं। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। इसके अतिरिक्त प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न एवं कुल चार प्रश्न हल करने हैं। प्रत्येक प्रश्न 15 अंक का है।

1. (i) सक्रिय उद्यमी
(ii) आधुनिक निगम में अल्प संख्यक नियंत्रण
(iii) नियंत्रण से उद्यमी को हटाना
(iv) विक्रेताओं के केन्द्रीयकरण के सापेक्षिक उपाय
(v) HHI तालिका का महत्व
(vi) प्रवेश व प्रतिबन्ध एवं उत्पादन विभिन्नता
(vii) पिण्ड विलय
(viii) क्षैतिज विलय एवं विक्रेताओं का केन्द्रीयकरण
(ix) बाजार संरचना के दो तत्व जो एकाधिकारी शक्ति को दिखाते हैं।
(x) प्रतियोगिता योग्य बाजार
(xi) दुरभि सन्धि पूर्ण बाजार
(xii) ऐसे दो तथ्य जो दुरभि सन्धि को रोकते हैं।

A-304

(4)

(xiii) उपअनुकूलतम क्षमता एवं उत्पादकता अक्षमता

(xiv) अनुकूलतम क्षमता के दो उपाय

(xv) विक्रेताओं के केन्द्रीयकरण एवं लाभात्मकता

इकाई-I

2. बोमोल मंडल में सन्तुलन की विवेचना कीजिए तथा इसकी व्याख्या कीजिए तथा यह लाभ अधिकता सन्तुलन से किस प्रकार भिन्न है ?

3. व्यय अधिमान के अधिकतम वलैम्सन मॉडल की आलोचनात्मक विवेचना कीजिए।

इकाई-II

4. विक्रेताओं के केन्द्रीकरण के विभिन्न उपायों की विवेचना कीजिए।

5. मापन अर्थशास्त्र को परिभाषित एवं व्याख्या कीजिए। किस प्रकार विक्रेताओं के केन्द्रीकरण को परिभाषित करता है ?

इकाई-III

6. सीमित मूल्यीकरण रणनीति में एक प्रभावी फर्म के व्यवहार की विवेचना कीजिए।

7. विज्ञापन की क्या भूमिका है ? अनुकूलतम विज्ञापन की (डारफमैन-स्टीनर) दशा की आलोचनात्मक विवेचना कीजिए।

इकाई-IV

8. निर्धारित क्षमता क्या है ? लाभात्मकता निर्धारित क्षमता को क्यों प्रभावित करते हैं ? मापन समस्याओं की विवेचना कीजिए।
9. उत्पादकता क्षमता का वर्णन कीजिए उन कारकों को बताइए जो उत्पादकता अक्षमता को बढ़ाते हैं।

(Punjabi Medium)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੁਲ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 15 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ।

1. (i) ਸਰਗਰਮ ਉਦੱਸ਼ੀ
- (ii) ਅਪੁਨਿਕ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਅਲਪ ਸੰਖਿਅਕ ਨਿਯੰਤਰਣ
- (iii) ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਉਦੱਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨਾ
- (iv) ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਦੇ ਉਪਾਂ
- (v) HHI ਤਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
- (vi) ਪਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਭਿੰਨਤਾ
- (vii) ਪਿੰਡ ਵਿਲਾ (ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮੇਲ)
- (viii) ਸਮਝਲ ਮੇਲ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ
- (ix) ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਦੋ ਤੱਤ ਜੋ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

- (x) ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਾਈਕ ਬਾਜ਼ਾਰ
- (xi) ਕਪਟਪੂਰਨ (ਅਨਿਸਚਤਾ) ਪੂਰਣ ਬਾਜ਼ਾਰ
- (xii) ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਜੋ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ।
- (xiii) ਉਪ-ਅਨੁਕੂਲਤਮ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਸਮਰੱਥਾ
- (xiv) ਅਨੁਕੂਲਤਮ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦੋ ਉਪਾਅ
- (xv) ਖ੍ਰੀਦਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਪਯੋਗੀ

ਇਕਾਈ-I

2. ਫੋਲ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਨਾਫਾ ਬਹੁਤਾਤ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਛਿੰਨ ਹੈ ?
3. ਲਾਗਤ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਵਲੈਸ਼ਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-II

4. ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ।
5. ਮਾਪਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਇਕਾਈ-III

6. ਸੀਮਤ ਕੀਮਤ ਨਿਰਪਾਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਭਾਵੀ ਫਰਮ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ।
7. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? ਅਨੁਕੂਲਤਮ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਡਾਰਫਸਮੈਨ - ਸਟੀਨਰੱਧ ਹਾਲਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-IV

8. ਨਿਰਪਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਕੀ ਹੈ ? ਲਾਭ ਨਿਰਪਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਮਾਪ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ ।
9. ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਜੋ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ।